لَا تَحَاسَدُوا، وَلَا تَنَاجَشُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَلَا يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا

از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که گفت: رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمودند: «لَا تَحَاسَدُوا، وَلَا تَنَاجَشُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَلَا يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ، لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ، وَلَا يَحْقِرُهُ التَّقْوَى هَاهُنَا» وَيُشِيرُ إِلَى صَدْرِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ «بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ، كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ، دَمُهُ، وَمَالُهُ، وَعِرْضُهُ». «با یکدیگر حسادت نورزید، و بازارگرمیِ کاذب نکنید، و با یکدیگر دشمنی نکنید، و به یکدیگر پشت نکنید، و بر معاملۀ یکدیگر، معامله نکنید، و ای بندگان خدا، با هم برادر باشید. مسلمان برادر مسلمان است، به او ستم نمی‌کند، او را تنها نمی‌گذارد و او را تحقیر نمی‌کند. تقوا اینجاست» و سه بار به سینۀ خود اشاره کردند. «برای شرارتِ یک شخص همین بس که برادر مسلمانش را تحقیر کند. همه چیزِ مسلمان بر مسلمان حرام است: خونش، و مالش، و آبرویش».

[صحیح است] [به روایت مسلم]

پیامبر صلی الله علیه و سلم مسلمان را دربارۀ برادر مسلمانش به نیکی سفارش کردند و برخی از واجبات و آدابی را که در برابر آنان بر عهده دارد، بیان کردند؛ از جمله: سفارش اول: با یکدیگر حسادت نورزید، به این صورت که برخی از شما آرزوی از بین رفتن نعمت دیگری را داشته باشد. دوم: در معامله قیمت را به دروغ و با تبانی بالا نبرید، به این صورت که شخصی قیمت کالا را بالا ببرد در حالی که قصد خرید آن را ندارد؛ و منظورش تنها سود رساندن به فروشنده یا ضرر رساندن به خریدار باشد. سوم: با یکدیگر دشمنی نکنید، و آن ارادۀ ضرر رساندن است که ضد محبت است؛ مگر آنکه دشمنی در راه خداوند متعال باشد که در آن صورت واجب است. چهارم: به یکدیگر پشت نکنید، به این صورت که هر یک از شما به برادرش پشت کند و از او روی بگرداند و او را ترک کند. پنجم: بر معاملۀ یکدیگر، معامله نکنید، به این صورت که به کسی که کالایی را خریده بگویی: من مانند آن را با قیمتی کمتر یا با همان قیمت و کیفیتی بهتر دارم. سپس ایشان علیه الصلاة والسلام به سفارشی جامع اشاره کردند و فرمودند: همچون برادرانی برای یکدیگر باشید؛ به این صورت که کارهای نهی‌شده را ترک کنید و در حق یکدیگر محبت، نرمی، دلسوزی و مهربانی بورزید و در امور خیر با هم همکاری کنید، و همواره دلی پاک و نیتی خیرخواهانه داشته باشید. و از لوازم این برادری این است که: به برادر مسلمانش ستم نکند و به حق او تجاوز ننماید. و اینکه برادر مسلمانش را در حالی که به او ستم می‌شود، تنها نگذارد و او را در جایی که می‌تواند یاری‌اش کند و ظلم را از او بردارد، رها نکند. و اینکه او را تحقیر نکند و کوچک نشمارد و با دیدۀ حقارت و پستی به او ننگرد؛ که این از تکبر قلبی ناشی می‌شود. سپس پیامبر صلی الله علیه و سلم سه بار بیان کردند که تقوا در قلب است، و هر کس در قلبش تقوایی باشد که مقتضیِ اخلاق نیکو و ترس از خدا و مراقبت از اوست، هیچ مسلمانی را تحقیر نخواهد کرد. و سپس بیان نمودند که از خصلت‌های شر و اخلاق پست برای شخص همین کافی است که برادر مسلمانش را تحقیر کند؛ و این به خاطر تکبری است که در قلب اوست. سپس پیامبر صلی الله علیه وسلم برای تأکید بر نکات پیشین فرمودند که هر مسلمانی به طور کامل بر مسلمان دیگر حرام است؛ یعنی ریختن خونش، چه با کشتن باشد یا آسیب‌های کمتر مانند زخمی کردن و زدن؛ و همچنین دست‌درازی به مالش، با گرفتنِ ناحق آن؛ و نیز لطمه زدن به آبرویش، با بدگویی از شخصیت یا اصل و نسب او.